

Saeimas priekšsēdētājas I.Mūrnieces uzruna

ikgadējās ārpolitikas debatēs Saeimā

26.01. 2016.

Cienījamā Ministru prezidentes kundze!

Godātais ārlietu ministra kungs!

Ekselences! Deputāti! Dāmas un kungi!

Pateicos jums, Rinkēviča kungs, par izsmeļošo ārpolitikas ziņojumu. Šodien atzīmējam Latvijas starptautiskās atzīšanas 95. gadadienu. 1921. gada februārī pēc izšķirošā starptautiskā balsojuma Zigfrīds Anna Meierovics Satversmes sapulcē teica: “Varam tagad savu nākamību veidot kā pilntiesīga valsts, kā mūsu intereses to vislabāk prasa.” Šos vārdus atceramies arī šodien. Tā ir liela privilēģija – veidot pašiem savu nākotni, kā mūsu nacionālās intereses to prasa.

Ārlietu ministrs iezīmēja starptautiskos izaicinājumus. Terora draudi, konflikti un migrācijas krīze Eiropā, tepat mūsu tiešajos kaimiņos – agresīva, revanšistiska un neprognozējama lielvalsts. Tas, ko mēs redzam, ir nedrošāka un mainīgāka pasaule. Mums atvēlētais laiks, lai reaģētu uz šiem izaicinājumiem, kļūst aizvien īsāks, bet resursi, kas jāiegulda, – daudz lielāki.

Par turpmākajiem darbiem – šobrīd galvenais ir stiprināt **Latvijas drošību**. Ar to saprotam drošību visplašākajā nozīmē – gan **NATO ilgtermiņa klātbūtni** mūsu reģionā, stipru un darboties spējīgu **Eiropas Savienību**, gan arī savas **valsts ekonomisko drošību**, kas vistiešākā veidā ietekmēs mūsu bērnu nākotni.

Mēs esam liecinieki tam, ka Kremlis izvēlas aizvien jaunas avantūras, lai novērstu iedzīvotāju uzmanību no pašu mājās samilzušajām problēmām. Jārēķinās ar dažādiem pavērsieniem. Mēs uzmanīgi sekojam Krievijas uzvedībai, lai būtu gatavi ātrai un adekvātai atbildei.

Varam būt gandarīti, ka NATO lēmumi par kolektīvās drošības stiprināšanu austrumu flangā tiek īstenoti. Te ieguldījumu dod visas 28 dalībvalstis. Bez ciešas sadarbības ar **ASV – galveno stratēģisko partneri** – nav iedomājama mūsu drošības stiprināšana. Mūsu NATO sabiedrotie patrulē Baltijas gaisa telpā. Esam pateicīgi mūsu sabiedrotajiem par rotācijas kārtībā nosūtītajiem spēkiem uz Baltiju. Šie atturēšanas pasākumi ir skaidrs signāls, ka NATO 5. pants darbojas praksē.

Tomēr nebūsim naivi – NATO un mūsu sabiedrotie mūs aizstāvēs tikai tad, ja paši būsīm izrādījuši gatavību sevi aizsargāt. Esam būtiski palielinājuši aizsardzības budžetu, lai līdz 2018. gadam sasniegtu 2 procentus no iekšzemes kopprodukta. Taču gatavība

aizstāvēt sevi izpaužas ne vien finansējuma piešķiršanā, bet arī **panākot visu mūsu valsts un pašvaldību institūciju ciešu sadarbību**, un sabiedrības atbalstu. Valsts drošība un aizsardzība ir ne tikai Aizsardzības ministrijas, bet visas valsts kopdarbs.

Šogad gaidāmajā NATO samitā Varšavā mums svarīgākais ārpolitiskais uzdevums būs panākt NATO ilgtermiņa **militārās klātbūtnes stiprināšanu** Latvijā un nodrošināt alianses dalībvalstu aizsardzību pret jebkāda veida draudiem.

To sakot, es vēlos uzsvērt **hibrīdo apdraudējumu**, kas kļuvis par īpašu kara paveidu. Mēs saskaramies ar vēl nebijuša mēroga konfrontāciju, kurā iesaistīti visi instrumenti – ne tikai militārie līdzekļi, kiberdraudi, energoresursi, bet arī propaganda. Tādēļ stratēģiskā komunikācija ir viens no svarīgākajiem ārpolitikas darba virzieniem. Latvija ir uzņēmusies aktīvu lomu – Rīgā darbojas NATO Stratēģiskās komunikācijas izcilības centrs, kurš dod pienesumu NATO stratēģiskajā komunikācijā un kurā iesaistās aizvien vairāk partnervalstu.

Godātie klātesošie!

Šobrīd arī Eiropas Savienība saskaras ar iekšējiem un ārējiem izaicinājumiem. Par nožēlu, Eiropas Savienības dalībvalstu politiķi nav spējuši **laikus un godīgi izskaidrot iedzīvotājiem** to, ka Eiropas kopīgā mantojuma apdraudējums ir daudz lielāks, nekā spējam iedomāties. Joprojām dzīvojam Eiropas finanšu krīzes ēnā. Klāt nākusi migrācijas krīze, kas laikā un telpā sakrīt ar terorisma un ekstrēmisma pieaugumu. Līdz ar to rodas plaissas mūsu ES demokrātiskajās institūcijās.

Ja centrālās Eiropā turpināsies, Latvijas uzdevums mūsu pašu drošības un labklājības garantēšanai ir **saglabāt savu dalību Eiropas Savienības kodolā**. To sakot, es vēlos vērst uzmanību uz Šengenas sistēmu. Šengenas sistēmas pastāvēšanai būtiska ir **ES ārējo robežu kontrole**. Migrācijas krīzes dzinuļi – kari Tuvajos Austrumos un bēgšana no tiem, cilvēku kontrabandas ienesīgums – diemžēl saglabāsies arī turpmāk. Tāpēc Latvija iestājas par kompleksu risinājumu ES migrācijas politikai. Tās galvenie uzdevumi ir efektīva atpakaļnosūtīšanas politika, cīņa ar noziedzīgajiem grupējumiem, kas organizē cilvēku kontrabandu, un ES ārējo robežu stiprināšana. Kamēr šie uzdevumi nav izpildīti, nevar būt runa par papildu skaita patvēruma meklētāju uzņemšanu.

Jāstiprina ne tikai Eiropas dienvidu, bet arī **austrumu robežas**. Latvijai kā robežvalstij ir īpaša atbildība. Mums ir plašs “mājas darbu” saraksts. Nedrīkstam vilcināties ar valdības konceptuālo dokumentu un praktisko pasākumu ieviešanu valsts robežas kontrolei un aizsardzībai. Tāpēc aicinu visas atbildīgās institūcijas stiprināt sabiedrību un iespējami efektīvāk koordinēt darbu. Latvija savu robežu pašlaik spēj kontrolēt, tomēr mums arī svarīgi, lai gadījumā, ja Latvijai būtu nepieciešams, mums nāktu palīgā. Tāpēc atbalstām ES Vienotās robežsardzes izveidi. Tā jāizveido iespējami ātri. Gadiem kalt plānus vairs nav laika – tas jā dara tuvāko mēnešu laikā.

Latvija nesēn veiksmīgi noslēdza prezidentūru Eiropas Savienības Padomē. Bijām arī vieni no aktīvākajiem **ES Enerģētikas savienības proponētājiem**, kuri visvairāk iestājās par enerģētikas drošību. Mums arī Saeimā jāpieņem atbildīgi lēmumi par **grozījumiem Enerģētikas likumā**, kas nodrošinātu Latvijas gāzes tirgus nekavējošu atvēršanu, izbeidzot Krievijas diktātu Latvijas energoresursu tirgū.

Eiropas Enerģētikas savienības mērķis ir mazināt enerģētisko atkarību no viena piegādātāja – Krievijas. To atbalsta visas dalībvalstis. Tāpēc šokējoša ir rosība izbūvēt gāzes vadu *Nord Stream 2* pa Baltijas jūru no Krievijas uz Vāciju, kas ir pretrunā ar Enerģētikas savienības mērķi. Nevar piekrist Berlīnē dzirdētajam, ka šis būtu tikai ekonomisks projekts. Šis projekts vistiešākajā veidā skar mūsu politiskās un drošības intereses. Tāpēc lēmumiem par *Nord Stream 2* jābūt ne tikai Eiropas Komisijas, bet arī dalībvalstu rokās, iesaistot arī drošības ekspertus.

Godātie klātesošie!

Esam gandarīti, ka Latvijas ES prezidentūrai izdevās uzmanības lokā noturēt Austrumu partnerību. Mūsu pienākums ir rūpēties, lai Austrumu partnerības Rīgas samita lēmumi tiktu iedzīvināti. Atbildība Ukrainas, Gruzijas un Moldovas asociācijas līgumu ieviešanā vispirms gulstas uz pašu partnervalstu pleciem, taču nepieciešams arī ES atbalsts. Svarīga ir asociācijas līgumu ratifikācijas pabeigšana visos ES dalībvalstu parlamentos. Lai **Gruzijas un Ukrainas** iedzīvotāji sajustu ieguvumus no ES reformām, kuras dos atdevi tikai tālākā nākotnē, **ES bezvīzu režīms** ar abām valstīm jāievieš iespējami ātri.

Latvija turpinās sniegt stingru atbalstu **Ukrainai**, kura tik smagos apstākļos cenšas īstenot ilgi iekavētās apjomīgās reformas. Man ir patīams prieks, ka Baltijas un Ziemeļvalstu parlamentu spīkeri ir atbalstījuši Latvijas iniciatīvu kopīgi apmeklēt Ukrainu – jau tuvākajās dienās astoņu valstu parlamentu vadītāji kopā apmeklēs Ukrainu. Šādai solidaritātes izpausmei ir arī dziļi simboliska jēga – atrasties brīvības pusē un uzņemties spēcīgu vadošo lomu.

Baltijas un Ziemeļvalstu parlamentu spīkeru vizīte notiks laikā, kad Ukrainas konflikta risinājumā joprojām nav redzamu uzlabojumu. Kaut arī kara darbība pieklususi, nav slēgta Ukrainas austrumu robeža, svešie militārie formējumi nav izvesti. Latvija ir viena no ES dalībvalstīm, kas aktīvi iestājas par to, ka **sankcijas pret Krieviju** jāsaista ar Minskas vienošanos. Mūsu ārpolitikas uzdevums ir turpināt pieprasīt Minskas vienošanos pilnīgu izpildi. Nedrīkstam pieļaut, ka tas, ko Krievija dara Sīrijā, vai migrācijas krīze novērs uzmanību un vājina ES vienoto pozīciju.

Kopā ar saviem **Baltijas un Ziemeļvalstu** kaimiņiem un uzticamajiem sabiedrotajiem turpināsim stiprināt drošību arī mūsu reģionā. Gribu uzsvērt arī **Vācijas un Polijas** lomu.

Godātie klātesošie!

Mūsu uzmanības centrā ir valsts drošība. Tas nozīmē, ka izdevumi aizsardzībai turpinās augt. Taču budžets jānopelna mums pašiem. Tāpēc aicinu ārlietu dienestu vēl aktīvāk strādāt **ekonomiskās drošības** jomā, ārējo ekonomisko sakaru veicināšanā, meklējot noieta tirgus Latvijas precēm un veicot jaunu tirgu izpēti. Ļoti svarīga ir ārvalstu investīciju piesaiste, kas nodrošinātu jaunas darba vietas Latvijā, veicinot mūsu tautiešu atgriešanos dzimtenē.

Kā maza valsts ar atvērtu ekonomiku Latvija ir atkarīga no starptautiskās konjunktūras. Lai spētu konkurēt, mums vajadzīga atbilstoša ekonomikas struktūra un pārvaldība. Būtiska tāpēc ir mūsu dalība **Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijā (OECD)**. Iestāšanās procesā esam identificējuši virkni mājas darbu, kas palīdzēs mūsu ekonomikai kļūt konkurētspējīgākai un atvērtākai ārvalstu investoriem. *OECD* piedāvā risinājumus, kurus ieviešot ieguvēji būsīm mēs paši. Tie ietver labvēlīgas biznesa vides radīšanu un **korupcijas apkarošanu** – un tā ir arī politiķu atbildība. Latvija ir paveikusi lielu darbu sarunās ar *OECD*, par ko paldies Ārlietu ministrijai. Sarunas ir noslēguma stadijā – tās jāpabeidz, lai Latvija jau kā *OECD* dalībvalsts iegūtu tās priekšrocības, ko organizācija dod savām dalībvalstīm – pasaules attīstītākajām valstīm.

Nobeigumā vēlos uzsvērt, ka ikdienas darbi ir ne mazāk svarīgi par stratēģiskām debatēm. Ikdienā mēs būvējam savu valsti. Nedzīvosim ilūzijās, ka ārpolitika ir tikai diplomātu darbs. Mums visiem – Latvijas politiķiem, ekspertiem un uzņēmējiem – ir jābūt Latvijas vēstniekiem, kas aizstāv mūsu idejas un intereses pasaulē. Es aicinu ikvienu, kas piedalās mūsu valsts ārpolitikas veidošanā, turpināt šo darbu, lai Latvija kļūtu drošāka un labāka valsts mūsu iedzīvotājiem.